

ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА,

на дисертацію Слюсаренко Вікторії Євгенівни
на тему «Механізм формування інституту партнерства держави, бізнесу і
третього сектору в Україні», подану до захисту в спеціалізовану вчену раду
Д 64.707.03 Національного університету цивільного захисту України
на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління
за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління

Актуальність обраної теми дослідження. Побудова ефективного суспільства передбачає становлення й розвиток нових інститутів, формування механізмів і форм взаємодії держави, бізнесу і громадського сектору, вирішення проблеми інтеграції інтересів учасників партнерських відносин у контексті національних стратегій. Наведене й визначило необхідність пошуку нових ефективних форм і механізмів взаємодії на території здійснення цих відносин, при цьому посилюючи роль феномена партнерства в міжсекторальній взаємодії як джерела ресурсу ефективного розвитку відносин нового формату, де жоден із секторів самостійно не здатен вирішити завдання, що поставили перед суспільством.

Феномен трипартизму становить собою багатофункціональну й багатоаспектну соціальну та еколого-економічну систему на географічно окресленій території, де стратегічні партнери (бізнес, влада, громадськість) поширюють свій вплив з допомогою економічних, соціальних, екологічних, інформаційних, інституційних та інших механізмів. Саме тому трипартизм є багатограним явищем, розвиток якого відбувався шляхом тривалої еволюції від простих договірних до складних форм соціального й державно-приватного партнерства. Це зумовлює необхідність наукового обґрунтування механізму формування інституту міжсекторального партнерства в Україні, що й визначає актуальність дисертаційного дослідження Слюсаренко Вікторії Євгенівни.

Зв'язок дисертаційного дослідження з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана в межах наукової теми кафедри публічного управління, туризму та готельно-ресторанної справи Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського «Трансформація механізмів публічного управління в умовах деокупації та реінтеграції Автономної Республіки Крим: глобалізаційний вимір» (ДР № 0124U002260), роль автора у виконанні якої полягала в обґрунтуванні форм і методів державної підтримки тристороннього співробітництва.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Основні положення та висновки дисертації відповідають чинним вимогам Міністерства освіти і науки України, що висуваються до робіт такого рівня. У дисертаційній роботі чітко визначено об'єкт, предмет і мету дослідження. Остання полягає в розробленні теоретико-методологічних положень щодо механізму формування інституту партнерських відносин держави, бізнесу та «третього сектору» та практичних рекомендацій щодо вдосконалення оцінки ефективності функціонування інституту міжсекторального партнерства.

У цілому наукові результати, що отримані у процесі здійснення дисертаційного дослідження, є достовірними, науково обґрунтованими та аргументованими. Вони базуються на аналізі вітчизняного законодавства, правових документів та офіційних звітів провідних міжнародних організацій, результатів соціологічних досліджень та експертних оцінок, інформаційно-статистичних матеріалів, наукових енциклопедичних видань, монографій, статей та інших наукових публікацій, інтернет-джерел. Загалом доцільно підкреслити, що при написанні роботи дисертанткою опрацьовано майже 350 джерел.

Вагомість наукових висновків, положень та практичних результатів обґрунтовується також застосуванням комплексу загальнонаукових методів (аналіз, узагальнення, синтез, компаративний, історичний та логіко-семантичний методи, абстрагування) та спеціального методологічного

інструментарію дослідження, зокрема, історичний метод, діалектичний метод, метод систематизації, компаративний та логіко-семантичний методи, процесне моделювання, ситуаційний і синергетичний підходи, метод моделювання, проблемний аналіз, метод формалізації, використання апарату повторюваних ігор.

Структура дисертаційної роботи є послідовною та збалансованою і підпорядкована досягненню мети та виконанню основних завдань дослідження.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів.

Достовірність одержаних результатів підтверджується їх впровадженням на практиці, зокрема в діяльності Закарпатської обласної державної адміністрації (довідка про впровадження № 01-02/20 від 24.02.2025 р.), Ужгородської міської ради (довідка про впровадження № 02.4-13/165 від 28.02.2025 р.), Закарпатської обласної ради (довідка про впровадження № 01.1-16/52 від 26.02.2025 р.), Бюро економічної безпеки (БЕБ), Територіального управління БЕБ у м. Києві (довідка № 1199 від 4.02.2025 р.), Адвокатського об'єднання «Юридична компанія Бі ен Сі» (довідка № 22 від 4.02.2025 р.), ТОВ «Завод «Конвектор» (довідка про впровадження № 46 від 14.02.2025 р.), Громадської організації «Інститут місцевого розвитку територіальних громад» (довідка від 27.02.2025 р.), Дніпровського державного університету внутрішніх справ (акт впровадження в наукову діяльність результатів дисертаційного дослідження № 231/2025НД від 28.03.2025 р.), Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (довідка № 7 від 04.02.2025 р.).

Найвагомішим теоретичним результатом дисертаційної роботи, що характеризується науковою новизною, є концепція підвищення ефективності функціонування інституту партнерських відносин держави, бізнесу, «третього сектору» шляхом обґрунтування модернізації системи партнерської взаємодії учасників, під якою розуміється сукупність теоретико-методологічних положень і алгоритмів дій, спрямованих на

вдосконалення застосовуваних моделей, механізмів, інструментарію з метою підвищення ефективності взаємодії держави, бізнесу, «третього сектору» в Україні, формування простору гармонійного природного розвитку.

Новим для науки державного управління є обґрунтована тристороння модель ефективних партнерських відносин держави, бізнесу, «третього сектору» на території, де вона здійснюється із наступним впливом на ефективний розвиток суспільства, динамічною силою якої є збільшення переваг учасників, генерування ресурсів, формування інститутів розвитку, впровадження інновацій як каталізаторів процесів взаємодії учасників партнерства для забезпечення ефективного розвитку територій на якій воно здійснюється та держави в цілому;

Відзначимо також принципи ефективного суспільства в контексті адаптації міжнародного досвіду до української практики здійснення міжсекторного партнерства шляхом виокремлення принципів, на яких здійснюється міжсекторна взаємодія; моделі і форми партнерства, зокрема, визначено умови реалізації інтегрованих моделей соціальної відповідальності учасників партнерства, утворених з урахуванням диференціації рівня територіально-просторового розвитку України, склад і особливостей учасників партнерських відносин держави, бізнесу, «третього сектору» в Україні.

До важливих наукових результатів дисертації прикладного спрямування належать:

- удосконалений механізм управління розвитком партнерських відносин держави, бізнесу, «третього сектору» на території, де він здійснюється, який, на відміну від застосовуваних механізмів, базується на ідентифікації понять індивідуальних і громадських переваг, на співвіднесенні учасниками сукупних переваг, що розглядаються як приріст матеріальних і нематеріальних благ. Показано, що особливістю даного механізму є наскрізна поетапна реалізація заходів, спрямованих на виявлення територіальних особливостей партнерської взаємодії всіх учасників; розвиток інституційного середовища на території здійснення трипартизму;

забезпечення взаємовигідної та ефективної співпраці стратегічних партнерів. Механізм дозволяє при виявленні відхилень у досягненні цілей та реалізації завдань системи партнерських відносин держави, бізнесу, «третього сектору» на території, де він здійснюється, скорегувати дії учасників і напрямки діяльності партнерства;

- оцінка ефективності партнерських відносин держави, бізнесу, «третього сектору» на території де воно здійснюється, зокрема розроблено методичні рекомендації щодо здійснення такої оцінки, в яких сформована система оціночних показників(СОП), що включає: підсистему, в яку входять показники та індикатори, що дозволяють провести оцінку рівня вирішення тактичних завдань, і підсистему, показники якої дозволяють оцінити ефективність взаємодії учасників партнерства. Виділено рівні ефективності партнерської взаємодії учасників: індивідуальна ефективність, функціональна ефективність, загальна ефективність. Визначено, що об'єктивність і результативність оціночних процедур забезпечуються за допомогою формування системи принципів, основними з яких є принципи збалансованості, вимірності стратегічної мети і тактичних задач партнерства, єдності методологічної бази СОП, багатокритерійності СОП, індикативного подання показників, забезпечення багаторівневої оцінки ефективності партнерства та ін. Розроблено методику визначення інтегрального показника ефективності партнерської взаємодії, застосування якої на практиці дозволить використовувати типовість територій;

- напрями інституційного забезпечення функціонування механізму реалізації регіональної політики розвитку тристороннього партнерства шляхом виокремлення методів формування комунікацій з громадськістю (аутсорсинг, фандрейзинг, ефективний менеджмент) та напрямів щодо: підвищення статусу тристороннього партнерства; розширення сторін партнерства шляхом включення організацій «третього сектору» як радників з питань сталого розвитку; забезпечення ефективного контролю за виконанням рішень; удосконалення механізмів інформування державних службовців і

громадськості про партнерство і про сталий розвиток; розширення тематики партнерства та інші.

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях. Основні положення дисертаційного дослідження опубліковано дисертантом самостійно у 43 публікації, із них: 1 одноосібна монографія, 1 розділ у колективній монографії, 3 статті у наукових виданнях, проіндексованих у базах даних Scopus та Web of Science, 15 статей у наукових фахових виданнях України з державного управління, 1 стаття у наукових періодичних виданнях інших держав, 5 тез доповідей у матеріалах наукових комунікативних заходів, 17 статей, що додатково відображають наукові результати дисертації.

Важливість для науки та практики одержаних автором дисертації результатів. Результати дисертації дають системне наукове уявлення про механізм формування інституту партнерства держави, бізнесу і третього сектору.

Результати дослідження можуть скласти теоретичну основу для практичного врахування органами влади у процесі взаємодії з бізнесом та громадянськістю в механізмах вироблення державно-політичних рішень в Україні на національному та регіональному рівнях, в діяльності вищих та центральних органів державної влади.

Ідентичність змісту реферату і основних положень дисертації, їх оформлення. Аналіз змісту дисертаційної роботи і реферату Слюсаренко Вікторії Євгенівни свідчить про їх ідентичність. Наведені в рефераті наукові положення, висновки і рекомендації розкриті й обґрунтовані на належному рівні. Оформлення дисертаційної роботи та реферату здійснено відповідно до чинних вимог Міністерства освіти і науки України. Аналіз не виявив у дослідженні академічного плагіату.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації.
Відзначаючи вагомі позитивні сторони дисертаційної роботи, водночас потрібно висловити окремі зауваження.

1. Авторка пропонує для ефективного функціонування міжсекторальної співпраці застосовувати органами державної влади методи формування комунікацій з громадськістю, такі як аутсорсинг, фандрейзинг, ефективний менеджмент (с. 162 дисертації). Проте, не обгрунтовано, чому саме обрано такі методи.

2. Здобувач визначає основні напрями формування регіональних пріоритетів трипартизму (с. 208). Разом з тим, не зрозуміло, чим обумовлений вибір саме таких напрямів.

3. У параграфі 4.3 здійснено аналіз ефективності ініціатив тристороннього партнерства, обмежуючись лише Карпатським регіоном (с. 324). Проте, варто було б для порівняння навести інші регіони України.

4. На сторінці 375 дисертації дисертантка пропонує застосувати аналітичний цикл Демінга, що, на думку автора, представляє одну з базових моделей здійснення послідовних змін в управлінських системах. На стадіях планування і контролю при органах влади та за їх участі автор пропонує створюватися різні спільні консультативно-дорадчі органи, експертні ради, комісії, групи тощо. На нашу думку важливо було б в дисертації приділити увагу детальному обгрунтуванню функцій та повноважень таких консультативно-дорадчих органів, експертних рад та комісій.

5. На сторінках 382-386 дисертації дисертантка наводить законодавчу базу на підставі якої в сучасних умовах відбувається партнерство. На нашу думку важливо було б в дисертації приділити увагу тому що можна змінити в нормативних документах, з огляду на досліджуваний авторкою міжнародний досвід, за для більш ефективної взаємодії партнерства.

Висловлені зауваження мають дискусійний характер, не впливаючи на загальну позитивну оцінку дисертації та не знижуючи наукової і практичної цінності отриманих наукових результатів.

Загальний висновок. Дисертація Слюсаренко Вікторії Євгенівни на тему «Механізм формування інституту партнерства держави, бізнесу і третього сектору в Україні» є авторською, завершеною, самостійною науково-дослідною роботою, що виконана на високому науково-теоретичному рівні. У роботі розв'язано важливу наукову проблему механізму формування інституту партнерства держави, бізнесу і третього сектору.

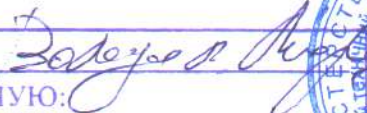
Зміст дисертаційного дослідження відповідає паспорту спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління, а саме, напрямам «теоретико-методологічні засади розроблення та функціонування механізмів державного управління: категорії, закономірності, принципи, методи, концепції, моделі, системи, класифікація», «взаємовідносини та взаємодія з громадськістю в системі державного управління».

У цілому дисертація на тему «Механізм формування інституту партнерства держави, бізнесу і третього сектору в Україні» за своїм змістом, актуальністю і новизною одержаних наукових результатів, їх обґрунтованістю і достовірністю, а також практичною цінністю сформульованих положень і висновків, є закінченим науковим дослідженням та відповідає вимогам Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197, а її автор – Слюсаренко Вікторія Євгенівна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент:

завідувач кафедри соціології і публічного управління
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»,
доктор наук з державного управління,
професор

Володимир МОРОЗ

Підпис

ЗАСВІДЧУЮ:
ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР
НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

_____ 20__ р.